

COLLECTIEPLAN

2017 - 2020

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
2	CONTEXT	6
	2.1 Ontstaan en ontwikkeling collectie	6
	2.2 Verwerving en afstoting	7
	2.3 Archeologie	8
	2.4 Drentse cultuurgeschiedenis	9
	2.5 Kunst 1885-1935	11
	2.6 Hedendaags Realisme	12
	2.7 Bibliotheek	13
3	ZICHTBAARHEID	15
	3.1 Presentatie	15
	3.2 Onderzoek	16
	3.3 Publicaties	18
	3.4 Educatie	18
	3.5 Bruikleenverkeer	19
4	TOEGANKELIJKHEID	20
	4.1 Beheer en behoud	20
	Preventieve conservering	20
	Actieve conservering en restauratie	22
	Veiligheidszorg	22
	4.2 Collectieregistratie en digitalisering	23
	Ontsluiting collectie	23
	Online toepassing	24
	ACTIELIJST	26
	BIJLAGEN	
	1 Van een eenvoudige kast naar een kast van een museum	28
	2 Procedure bruikleenaanvragen	32
	3 Procedure aanwinsten	33
	4 Opslag digitale foto's	35

1 Inleiding

Het Drents Museum speelt al vele jaren een toonaangevende rol in het Nederlandse museumlandschap. Met spraakmakende presentaties wist het museum zich een stevige positie te verwerven. Vanaf de opening van de nieuwe tentoonstellingsvleugel eind 2011, vonden al bijna een miljoen bezoekers hun weg naar Assen.

De collectie is de identiteit van het Drents Museum en staat aan de basis van al onze keuzes. In dit collectieplan wordt het beleid ten opzichte van de collectie voor de periode 2017-2020 beschreven. Het loopt synchroon met de strategische beleidsvisie. Hiermee geeft het een kader aan keuzes en projecten voor de komende periode. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de context van de collectie, het vergroten van de zichtbaarheid en de toegankelijkheid van de collectie.

In de strategische beleidsvisie zijn de volgende missie en visie vastgelegd, deze vormen de steunpilaren van het museale beleid:

Het Drents Museum toont een blik op de wereld en biedt de wereld een blik op Drenthe. Met verhalen over archeologie, kunst en geschiedenis inspireren we jong en oud.

Het Drents Museum wil een succesvol museum van internationale betekenis zijn en een verrijkende ervaring bieden aan zoveel mogelijk mensen.

Gedurende de looptijd van het collectieplan 'De Schatkamer van Drenthe' 2007-2017 heeft het Drents Museum grote ontwikkelingen doorgemaakt. De collectie is in 2010 verhuisd naar een nieuw depot en het museum organiseert sinds de opening van de nieuwe tentoonstellingsvleugel steeds meer internationale blockbusters. Beide hebben ervoor gezorgd dat de manier waarop het museum met de collectie omgaat is veranderd. Het beheer en behoud van de collectie is verbeterd dankzij het nieuwe depot en technologische ontwikkelingen zorgen voor meer mogelijkheden van gebruik van de (digitale) collectie. De conservatoren zijn uitgegroeid tot tentoonstellingsmakers die meer met collecties van derden bezig zijn, waardoor de eigen collectie weinig ontwikkeling heeft doorgemaakt op het gebied van onderzoek en publicaties.

Het Drents Museum gaat zich de komende jaren richten op twee onderdelen: enerzijds grote succesvolle (internationale) tentoonstellingen gerelateerd aan onze collecties Archeologie, Kunst 1885-1935 en (Hedendaags) Realisme, anderzijds het neerzetten van een (semi)permanente opstelling over de geschiedenis van Drenthe, met unieke, verrassende verhalen en objecten. Er zijn, buiten de veenlijken, geen publiekstrekkingen van formaat in de collectie van het Drents Museum. Wel topstukken zoals de oudste boot ter wereld en de oudste wielen van West-Europa, de Turfschuit van Vincent van Gogh, de goudschat van Beilen en het werk van bekende Nederlandse kunstenaars zoals Jan Sluijters en Henk Helmantel. De kracht van het Drents Museum schuilt in de

kleine en grote verhalen achter de collectie. Bij deze ambities hoort ook een nieuw collectieplan. De collectie van het Drents Museum is verankerd in de provincie Drenthe waarbij met name de archeologische collectie uniek is.

Op dit moment heeft het Drents Museum de verbinding met Drenthe iets te veel laten vieren. De ambitie van het museum is om als Drents Museum Drenthe te 'reclaimen'. Dat zal gebeuren in de nieuw te ontwikkelen (semi)permanente opstelling. Daarbij zijn niet kneuterigheid en nostalgie het uitgangspunt, maar uniciteit, wereldklasse en verrassing. De objecten uit de collectie zijn de materiële sporen van het Drentse verleden en zijn de basis voor mooie verhalen. Dit zijn stuk voor stuk verrassende Drentse verhalen waaronder steeds een universeel menselijk verhaal ligt.

2 Context

2.1 ONTSTAAN EN ONTWIKKELING COLLECTIE

In 1854 werd het Provinciaal Museum van Oudheden opgericht, met als startkapitaal een provinciale subsidie van 100 gulden en een kast voor de collectie. De kast met archeologische en historische voorwerpen werd geplaatst in het Provinciehuis aan de Brink in Assen. Bijna vijftig jaar later, in 1901, werd de collectie van het museum ondergebracht in het naastgelegen Rijksarchief (nu Drents Archief). Het museum kreeg toen de naam Provinciaal Museum van Oudheden en Geschiedkundige Voorwerpen. De collectie kreeg een impuls toen professor Van Giffen zich in 1916 aan het museum verbond om onderzoek te doen naar de archeologische schatten van Drenthe. Zijn opgravingen maakten dat het Drents Museum tot de dag van vandaag een van de Nederlandse topmusea op archeologisch is.

In 1964 werd het oudste huis van Assen, het zogeheten Ontvangershuis, gerestaureerd in de stijl van de 18e eeuw en toegevoegd aan het museum. Nu is daar het Grootste Poppenhuis van Nederland te zien. Tien jaar later verhuisde het museum definitief naar het oude Provinciehuis. Het museum werd omgedoopt tot Provinciaal Museum van Drenthe.

In 1983 werd de collectie kunst en kunstnijverheid uit de periode rond 1900 van de Stichting Schone Kunsten rond 1900 (SSK) ondergebracht in het museum. Vanaf dat moment verzamelde het museum ook kunst uit deze periode. In de jaren 80 van de 20ste eeuw werd (naast Archeologie, Drentse geschiedenis en Kunst 1885-1935) bovendien een nieuw speerpunt opgenomen in het verzamelen en tentoonstellingsbeleid: die van de hedendaagse figuratieve kunst.

Het museum werd in 1996 uitgebreid met de onderdoorgang en de overkapping van de binnenplaatsen, het museum heet sindsdien officieel Drents Museum. Drie jaar later werd het museum losgekoppeld van de provincie Drenthe en ging het Drents Museum verder als zelfstandige stichting. In 2011 werd het museum uitgebreid met een nieuwe tentoonstellingsvleugel.¹

Het Drents Museum heeft dus een brede, vaste collectie onderverdeeld in vier hoofdcollecties: Archeologie, Drentse geschiedenis, Kunst 1885-1935 en Hedendaags Realisme. In omvang en kwaliteit is de collectie Archeologie een van de belangrijkste in Noordwest-Europa. Indrukwekkende mammoetbotten, unieke Neanderthalervondsten, objecten uit hunebedden en grafheuvels, de oudste boot ter wereld en natuurlijk de veenlijken zijn permanent te zien in het museum. De collectie Drentse geschiedenis geeft een beeld van de materiële cultuur van de gewone man en vrouw in Drenthe in de periode 1750-1950. Met zijn collectie Kunst 1885-1935, die Nederlandse beeldende kunst en kunstnijverheid behelst, behoort het Drents Museum tot de vijf topcollecties op dit gebied in Nederland. Sinds de schenking van werken uit de ING Collectie in 2010, mag de collectie Hedendaags Realisme als een van de belangrijkste in Nederland worden beschouwd.

¹ Zie bijlage 1 voor een uitgebreidere geschiedenis van de collectie van het Drents Museum

Het Drents Museum beheert, onderhoudt en exposeert de collectie van de provincie Drenthe, deze bestaat uit circa 64.400 objecten. Bij de verzelfstandiging van het Drents Museum in 1999 werd bepaald dat de collectie eigendom blijft van de provincie en dat de 'Stichting Drents Museum' de collectie voor onbepaalde tijd in bruikleen ontving. Alle aankopen en schenkingen aan het museum worden daarom automatisch eigendom van de provincie. Naast de collectie van de provincie zijn er circa 24.600 objecten in langdurig bruikleen gegeven aan het museum door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en diverse stichtingen waaronder de Stichting Schone Kunsten rond 1900.

2.2 VERWERVING EN AFSTOTING

Het Drents Museum werd en wordt met enige regelmaat verblijd met schenkingen en legaten. In de jaren tot 1954 werd niet altijd gekeken of die een wezenlijke aanvulling vormden op de museumcollectie of er werden nalatenschappen aanvaard waarvan slechts een gering deel een waardevolle aanwinst was. Het gevolg is dat er zich in de collectie nog steeds voorwerpen bevinden die daarin niet thuishoren. In de afgelopen jaren zijn al veel van deze zaken ontzamd. Ook is het verzamelbeleid van het museum op andere terreinen de afgelopen decennia steeds verder aangescherpt. De komende jaren zullen de verschillende collectieonderdelen onder de loep genomen worden en beoordeeld of deze voorwerpen in de collectie van het Drents Museum thuishoren. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de systematiek voor collectiewaardering van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Wanneer besloten is dat bepaalde collectieonderdelen niet binnen de collectie van het Drents Museum passen, dan zullen deze voorwerpen volgens de regels van de 'Leidraad Afstoten van Museale Objecten' (LAMO) ontzamd worden uit de collectie. In 2017 en 2019 zullen hiertoe voorstellen worden geformuleerd voor de provincie Drenthe. Dit betekent ook dat voor toekomstige legaten en schenkingen bij aanvaarding steeds wordt gekeken of het een wezenlijke aanvulling vormt op de collectie en of de schenking of het legaat vrij van restricties is. Het museum moet in principe vrijelijk over de voorwerpen kunnen beschikken, zonder bepalingen over het permanent exposeren of het voor de eeuwigheid bewaren.

Het museum kan een voorwerp in de collectie opnemen om twee redenen; het voorwerp kan een presentatiefunctie hebben of een archiefunctie. Voorwerpen met een presentatiefunctie worden geëxposeerd om bijvoorbeeld een verhaal te vertellen over een kunstenaar of om een beeld te geven van een bepaalde periode in de geschiedenis van Drenthe. Voorwerpen met een archiefunctie worden bewaard omdat ze representatief zijn voor het oeuvre van een kunstenaar of voor de geschiedenis van Drenthe, ze kunnen bestudeerd worden en worden overgeleverd aan latere generaties. Voordat een voorwerp wordt verworven verzekert het museum zich ervan dat het voorwerp onder wettige titel wordt geleverd en dat de aanbieder hiervoor bevoegd is. Ook wordt een uiterste poging ondernomen om van elk aangeboden voorwerp zeker te zijn dat het niet illegaal verworven is. Due diligence dient te waarborgen dat de gehele geschiedenis van het object vanaf de ontdekking of vervaardiging komt vast te

staan. Opnemen in de collectie kan uitsluitend als het voorwerp door aankoop, schenking of legaat in eigendom is verworven of langdurig in bruikleen wordt genomen en wordt bekrachtigd met het toekennen van een uniek inventarisnummer. Het museum accepteert in principe geen langdurige bruiklenen van particulieren. Het risico hierbij is te groot dat het museum jarenlang investeert in goede conservering van deze voorwerpen en dat deze dan plots geretourneerd moeten worden aan de eigenaar.

De directeur, adjunct-directeur en conservatoren kunnen voorstellen doen voor verwervingen. Zij dienen hiertoe een gemotiveerd voorstel in bij de adjunct-directeur. Tijdens de vergadering van de afdeling Collectie & Presentatie worden de voorstellen besproken en brengen de conservatoren een advies uit. Op basis van het advies besluit de adjunct-directeur binnen zeven dagen voorwerpen wel of niet in de collectie op te nemen. Voorstellen kunnen zo nodig worden aangehouden, bijvoorbeeld wanneer er meer informatie nodig is om een besluit te kunnen nemen. De adjunct-directeur is bevoegd voorwerpen te verwerven en hiervoor verplichtingen aan te gaan namens het Drents Museum binnen het jaarlijks vastgestelde budget.

In totaal bestaat de collectie uit ruim 90.000 objecten

- circa 64.400 objecten uit de provinciale collectie
- circa 24.600 objecten als langdurig bruikleen
- circa 13.500 objecten Archeologie
- circa 35.000 objecten Drentse geschiedenis
- circa 40.000 objecten Kunst 1885-1935
- circa 2.500 objecten Hedendaags Realisme

2.3 ARCHEOLOGIE

De totale collectie Archeologie van de provincie Drenthe is sinds 1996 verdeeld over twee locaties. Tot dat jaar lag de gehele collectie in de depots en opstelling van het Drents Museum. In 1996 zijn alle voorwerpen met een inventarisnummer van 1944 of later overgebracht naar het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis, de voorwerpen met een inventarisnummer vóór 1943 zijn in het Drents Museum gebleven. Daarnaast is ook het overgrote deel van de houten archeologische voorwerpen (voornamelijk bestaande uit delen van waterputten) uit het depot van het Drents Museum overgedragen naar het Noordelijk Archeologisch Depot. De archeologische collectie van de provincie Drenthe heeft dus twee verschillende beheerders. Het Drents Museum en het Noordelijk Archeologisch Depot werken nauw samen en lenen regelmatig objecten aan elkaar uit voor tentoonstellingen of onderzoek.

De collectie Archeologie van het Drents Museum omvat aardewerk, gebruiksvoorwerpen en cultusobjecten van steen, vuursteen, metaal en hout, textiel, muntvondsten, sieraden en zeven veenlijken. Inhoudelijk is er onderscheid tussen de collectie van het Drents Museum en die in Nuis. Vooral de aanwezigheid van veel objecten van organisch materiaal uit de steentijd, de brons-

tijd, de ijzertijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen maakt dat de collectie van het Drents Museum toch een ander karakter heeft dan die in Nuis. Wat omvang betreft telt de collectie Archeologie van het Drents Museum zo'n 13.500 nummers.

Collectiewaardering

In omvang en kwaliteit is de collectie Archeologie een van de belangrijkste in Noordwest-Europa. Met name de aanwezigheid van veel objecten van organisch materiaal uit de steentijd, de bronstijd, de ijzertijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen, waaronder de oudst bekende boot van de wereld, de zeven veenlijken en de oudste houten wielen van West Europa maakt de collectie zo bijzonder. Een deel van deze collectie wordt permanent gepresenteerd en maakt vaak deel uit van internationale tentoonstellingen.

Ontwikkelpotentieel

Wettelijk is het zo geregeld dat vondsten afkomstig van uitgevoerde opgravingen binnen twee jaar worden overgedragen aan het (interprovinciale) archeologisch depot (voor Drenthe dus dat in Nuis). De collectie van Nuis heeft daardoor een min of meer natuurlijke aanwas van opgravingen. Dat geldt niet voor de archeologische collectie van het Drents Museum. Die collectie kan als vrijwel compleet worden beschouwd (voor zover een archeologische collectie ooit compleet kan zijn). Aanwinsten zullen voornamelijk komen uit schenkingen en aankopen van (amateur)vondsten. Voor de komende beleidsperiode zal het verwerven van in de loop der jaren bijeengebrachte particuliere collecties centraal staan.

2.4 DRENTSE CULTUURGESCHIEDENIS

Het belang van de collectie Drentse cultuurgeschiedenis beperkt zich qua inhoud tot de provincie Drenthe. Door anderhalve eeuw intensief verzamelen is de collectie Drentse cultuurgeschiedenis voor de periode 1750-1940 met zijn circa 35.000 nummers grotendeels compleet en geeft een breed en veelzijdig beeld van het leven in het oude Drenthe. Dit collectieterrein omvat gebruiksvoorwerpen, gereedschappen, kunstnijverheid en textiel die gebruikt en/of gemaakt zijn in Drenthe. Daarnaast bevat deze collectie ook oude Drentse kunst, de historisch topografische atlas en een grote collectie Oranje-aardewerk. Het Drents Museum heeft recent ook een aanzienlijke collectie voorwerpen met betrekking tot de Drentse bluesband Cuby+Blizzards verworven.

Collectiewaardering

Drenthe is van oudsher geen rijke provincie met een daarbij behorende overvloed aan materieel erfgoed. Dat weerspiegelt zich direct in de omvang en de kwaliteit van de collectie. Er is daarnaast geen sprake geweest van hoogontwikkelde (semi-) industriële producten. Al heeft de provincie op dit vlak een eigen ontwikkeling doorgemaakt en worden er producten verzameld die bijdragen aan het verhaal van Drenthe.

In het verleden zijn een aantal bijzondere verzamelingen door het museum verworven. Voornamelijk de collecties Oud Meppel en de Oudheidkamer Emmen hebben ertoe bijgedragen dat die delen van de provincie goed vertegenwoordigd zijn. Op het vlak van Drents zilver bezit het museum de belangrijkste stukken die bewaard zijn gebleven. Dit geldt ook voor de collectie kerkzilver. De bijzondere collectie van kamp Westerbork is voor een groot deel in bruikleen gegeven aan het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. De topografische foto's en films zijn in bruikleen ondergebracht bij het Drents Archief. Ook in het Provinciehuis in Assen is een groot aantal kunstwerken en objecten van het Drents Museum te vinden ter aankleding van bepaalde kantoren en representatieve ruimtes.

Ontwikkelpotentieel

Incidenteel zullen zich mogelijkheden voordoen om de collectie te verrijken met topstukken of verzamelingen op het gebied van Drentse cultuurgeschiedenis die op de markt verschijnen door aankoop of door schenking. Bijvoorbeeld op het vlak van (historisch-topografische) schilderijen, prenten en tekeningen, fotografie of objecten van historisch belang voor de provincie. Er kunnen ook objecten verworven worden ter versterking van het verhaal in de nieuwe permanente opstelling. Wanneer de thema's bekend zijn voor deze nieuwe opstelling kunnen lacunes in de collectie worden gedefinieerd en kan er gericht worden gezocht en verworven.

Voor de komende beleidsperiode zal de deelcollectie streekdracht en streek sieraden centraal staan. De eigen collectie op dit deelgebied zal worden geïnventariseerd en gefotografeerd voor zover dat nog niet heeft plaatsgevonden. Gericht onderzoek geeft inzicht in wat het museum reeds bezit en wat eventueel verworven moet of kan worden. Hiervoor worden collecties van andere musea bezocht en onderzocht en worden contacten gelegd met particuliere verzamelaars met als doel de collectie in het Drents Museum te completeren. Het Drents Museum heeft eigentijds verzamelen niet als beleid, maar er wordt wel goed in de gaten gehouden wat er speelt in Drenthe. Zo is er in het verleden vlak voor de gemeentelijke herindeling een verzameling koppen en schotels met de wapens van de toenmalige gemeenten bij elkaar gebracht. Als dit niet was gedaan, dan zouden deze verloren zijn gegaan. Nu kan het verhaal van de gemeentelijke herindeling worden geïllustreerd met deze koppen en schotels. Een actieve periode van ontzamen op het vlak van textiel, landbouw en ambachten is eind 2014 afgesloten. De komende beleidsperiode wordt gebruikt om te inventariseren of dit proces een vervolg moet krijgen op meer deelterrinen van de collectie. De collectie munten en penningen omvat deels stukken die geen relatie hebben met Drenthe. In het verre verleden bevonden zich in de Commissie van Bestuur van het museum enkele mensen met een bijzondere belangstelling voor de numismatiek met deze collectie als gevolg. Een deel van deze collectie is de gelegateerde verzameling munten van Mr. Oldenhuis Gratama. De collectie munten en penningen wordt beoordeeld en stukken die niet in de collectie van het Drents Museum thuishoren worden volgens de regels van de LAMO ontzamd. In 2017 worden hiertoe voorstellen geformuleerd.

2.5 KUNST 1885-1935

De collectie Kunst 1885-1935 kenmerkt zich door een brede samenstelling van autonome en toegepaste kunst uit de desbetreffende periode en omvat onder andere schilderijen, beelden, tekeningen en grafiek, meubelen, textiel, geïllustreerde boeken en penningen. Ondanks het ontbreken van topwerk op het terrein van de schilderkunst kan deze collectie beschouwd worden als het meest brede overzicht van deze 'Tweede Gouden Eeuw' uit onze vaderlandse kunstgeschiedenis. Deze collectie bestaat voor 60% uit bruiklenen van de Stichting Schone Kunsten rond 1900 (SSK), deze bruiklenen worden in 2017 overgedragen in de vorm van een schenking aan het Drents Museum.

Collectiewaardering

De collectie Kunst 1885-1935 is uitgegroeid tot één van de vijf topcollecties Art Nouveau/ Art Deco in ons land met circa 40.000 objecten van meer dan 400 kunstenaars en fabrieken. Het unieke en onderscheidende van de collectie Kunst 1885-1935 komt voornamelijk voort uit de herkomst uit ateliernalatenschappen. Zwakte is het aandeel van minder relevante kunstenaars en van minder interessant werk van goede en beeldbepalende kunstenaars. Kansen liggen in het onderscheidende van onze collectie en in de aanwezigheid van een goede basis van sterk werk van belangrijke kunstenaars.

Ontwikkelpotentieel

Binnen de collectie Kunst 1885-1935 wordt meer de focus gelegd op kwaliteit. Dit gebeurt enerzijds door het uitvoeren van een ontzamelingsactie en anderzijds door de collectie actief met gerichte aankopen te versterken. De collectie wint daardoor aan belang en beheersbaarheid. Om het unieke van deze collectie te behouden en naar voren te halen, is het niet nodig om alles te behouden. Door met name de schilderijencollectie aan te vullen met een aantal topstukken, en door de minder relevante/ goede/ representatieve kunstenaars en kunstwerken af te stoten wordt de collectie kwalitatief sterker. Daarnaast moeten collectieonderdelen die elders beter op hun plek zijn herbestemd worden. In 2019 worden hiertoe voorstellen geformuleerd.

De bestaande verzamelfocus op geografische spreiding wordt losgelaten, alleen de kwaliteit van de kunstenaar en het werk geldt als criterium. Ook de focus op de breedte wordt niet langer gehanteerd. Het is niet nodig om alle kunstenaars uit deze periode te verzamelen of te bewaren. De selectie voor de ontzamelingsactie richt zich voornamelijk op kunstenaars waarvan – gezien het belang van de kunstenaar – te veel werk aanwezig is, vergeten kunstenaars, kunstenaars die geen belangrijke rol hebben gespeeld en werk van kunstenaars na 1940. Om het unieke van de collectie Kunst 1885-1935 te laten voortbestaan blijft van een selectie kernkunstenaars (bijna) alles en van iets minder belangrijke kunstenaars alleen enkele werken van hoge kwaliteit.

De grote collectie schetsen en ontwerpen blijft grotendeels intact, hierbinnen wordt geselecteerd op kwaliteit, relevantie en conditie.

Met de kunstnijverheidscollectie kunnen de voornaamste ontwikkelingen van de periode worden getoond, op dit terrein is geen actief aankoopbeleid nodig. De schilderijencollectie daarentegen kent enkele hiaten, zoals werken die belangrijke kunsthistorische ontwikkelingen uit de periode 1885-1935 kunnen illustreren. Zo ontbreekt een belangrijk symbolistisch werk, een belangrijk voorbeeld van het expressionisme, fauvisme, kubisme en een voorbeeld van geometrische abstractie. Ook een mooi verstild werk van een Tachtiger en een topstuk van het Amsterdams Impressionisme zouden een zeer welkome aanvulling zijn op de collectie. Een kwalitatief betere schilderijencollectie maakt het ook mogelijk een meer evenwichtige vaste opstelling te maken, een opstelling waarbij de beeldende kunst in evenwicht is met de getoonde kunstnijverheid. Hiertoe is een begin gemaakt met de 'Meestercollectie', waarin louter topstukken (Van Gogh, Liebermann, Wiegers) worden opgenomen.

2.6 HEDENDAAGS REALISME

Alleen het Drents Museum heeft op het terrein van Hedendaags Realisme* sinds de jaren '80 van de 20ste eeuw actief verzameld. Met als basis het werk van een aantal al in de verzameling aanwezige figuratieve kunstenaars, merendeels opgeleid in Groningen, waar Academie Minerva jarenlang het bolwerk van deze stroming was. Mede dankzij de schenking van ING Collectie Nederland in 2010 geeft deze collectie thans een representatief beeld van deze kunststroming.

Aan deze collectie zijn onlangs ook tientallen werken van twee kunstenaars uit de stroming 'Nieuwe Haagse School' toegevoegd, namelijk Jan Kuiper en Jan Roëde. Inmiddels telt de collectie ruim 2500 werken op linnen, paneel en papier.

Collectiewaardering

Doordat het Drents Museum al vroeg ingezet heeft op het verzamelen van schilderkunst rond de Noordelijke Realisten, heeft het nu een grote en representatieve verzameling werken binnen deze stroming. Sinds de aanvulling met werken uit de ING Collectie mag de collectie Hedendaags Realisme als een van de belangrijkste in Nederland worden beschouwd.

Ontwikkelpotentieel

De Noordelijke Realisten namen een unieke positie in omdat zij in de jaren '70 van de twintigste eeuw een geheel eigen invulling gaven aan figuratieve schilderkunst. Van andere ontwikkelingen op het gebied van figuratie in de schilderkunst die in dezelfde tijdsperiode plaatsvonden buiten het Noorden, bezit het museum relatief weinig werk. Ook eigentijdse kunst is summier aanwezig. De Noordelijke Realisten brengen geen noemenswaardige representanten meer voort en er vindt weinig tot geen ontwikkeling in deze stroming meer plaats. De 'oude' collectie is daarmee nagenoeg afgerond.

* *Hedendaags Realisme is een aparte vorm van beeldende kunst vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw, die volgens bepaalde regels op de waarneming van de werkelijkheid was gebaseerd*

Er zijn momenteel volop jongere kunstenaars, waarvan een aantal met een link naar Noord-Nederland, die nieuwe mogelijkheden zien voor figuratie of realisme in hun werk, zoals Hans Hoekstra en Thijs Janssen. Daarbij staat 'figuratie' of 'realisme' niet voor iets anders dan dat er elementen uit de werkelijkheid in het werk zijn te zien. Behalve dat deze kunstenaars een link met het Noorden hebben, sluiten zij ook aan bij ontwikkelingen in de eigentijdse beeldende kunst. Met het verzamelen van deze kunstenaars, maakt het Drents Museum een sprong in de tijd en legt ze een link tussen de 'oude' en de nieuwe ontwikkelingen in de schilderkunst waarin de werkelijkheid zichtbaar aanwezig is. Verzamelen van dit soort kunst opent een nieuwe relatie met ontwikkelingen in de eigen tijd.

Het museum bezit een aantal schetsboeken van kunstenaars uit de collectie Hedendaags Realisme en zal deze verzameling verder uitbreiden. De schetsboeken geven een goed inkijkje in de werkwijze van een kunstenaar, hiermee kan het museum een meer volledig beeld geven van deze kunstenaars.

Het Drents Museum ontvangt van 2017-2020 een stipendium van de Stichting Van Achterbergh-Domhof. Het gaat om een jaarlijks bedrag van €5.000 waarmee de Stichting Van Achterbergh-Domhof musea in staat wil stellen hun collectie hedendaagse keramische kunst aan te vullen en te versterken. Het Drents Museum zal met dit stipendium de collectie hedendaagse realistische keramiek uitbreiden.

In de jaren '70 en '80 van de 20ste eeuw is het verzamelgebied moderne Drentse kunst (kunst na 1950) toegevoegd. Het aankoopbeleid met betrekking tot de moderne beeldende kunst was niet succesvol en werd daarom al in 1992 weer verlaten. Binnen deze collectie bevinden zich werken van kunstenaars welke niet goed in het Drents Museum passen, aan de hand van criteria zal een selectie gemaakt worden uit de collectie waarbij ook vastgesteld zal worden welke werken beter elders op hun plaats zouden zijn. Wanneer dit bepaald is, dan zullen deze werken volgens de regels van de LAMO ontzamd worden uit de collectie van het Drents Museum. In 2017 worden hiertoe voorstellen geformuleerd.

2.7 BIBLIOTHEEK

Sinds de jaren '80 van de vorige eeuw beheren het Drents Archief en het Drents Museum samen de unieke (wetenschappelijke) Drenthe bibliotheek welke ondergebracht is in het Drents Archief en die via de studiezaal in het archief te raadplegen is. Dit is een zeer omvangrijke collectie boeken over het volksleven en de (cultuur-)historie van Drenthe. Daarnaast bevat de bibliotheek van het Drents Museum ook veel informatieve boeken en tijdschriften over kunstgeschiedenis. Deze boeken zijn fysiek opgenomen in de bibliotheek van het Drents Archief en worden daar beheerd. Het gaat hierbij niet om de historische boeken of de geïllustreerde boeken uit de collectie Kunst 1885-1935.

Het Drents Archief heeft steeds minder tijd voor het beheren van de bibliotheek van het Drents Museum en heeft achterstanden met het registreren van de

nieuwe boeken. De bibliotheek is slecht toegankelijk, ook voor medewerkers van het museum, en boeken zijn soms niet vindbaar.

Het Drents Museum overweegt om met de nieuwe opstelling over de geschiedenis van Drenthe (een deel van) de bibliotheek terug te halen naar het museum. Deze kan dan door bezoekers, onderzoekers en de medewerkers van het Drents Museum geraadpleegd worden. Gesprekken hierover worden gevoerd met het Drents Archief.

Voorwaarde voor het succesvol aanbieden van de bibliotheek aan gebruikers is dat deze goed geregistreerd en ontsloten is zodat de gezochte boeken vindbaar zijn. Ook is het een plus wanneer de objecten uit de collectie van het museum gekoppeld zijn aan de betreffende boeken, zodat geïnteresseerden in een object gemakkelijk extra informatie kunnen vinden. De bibliotheek zal tijdens openingstijden bemand moeten zijn, dan kunnen gebruikers op weg geholpen worden en vragen beantwoord worden, en is er toezicht op het gebruik van de boeken.

3 Zichtbaarheid

3.1 PRESENTATIE

Het Drents Museum organiseert grote succesvolle (internationale) tentoonstellingen gerelateerd aan de collecties Archeologie, Kunst 1885-1935 en Hedendaags Realisme. Het museum gaat de tijdelijke tentoonstellingen concentreren in drie expositieruimtes. Grote (internationale) tentoonstellingen en projecten worden georganiseerd in de tentoonstellingsvleugel en de Abdijkerk. Kleinere, soms meer experimentele presentaties worden extern ondergebracht bij Kunst in De Nieuwe Kolk (KiNK).

2013	10 tijdelijke tentoonstellingen en presentaties
2014	27 tijdelijke tentoonstellingen en presentaties
2015	20 tijdelijke tentoonstellingen en presentaties
2016	26 tijdelijke tentoonstellingen en presentaties

Wie döt mij wat?

Naast de tentoonstellingen wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe (semi)permanente opstelling over de geschiedenis van Drenthe onder de werktitel 'Wie döt mij wat?'. In 2020 moet deze nieuwe opstelling gerealiseerd zijn. De collectie van het Drents Museum is duidelijk verankerd in de provincie Drenthe waarbij vooral de archeologische collectie uniek is. Het Drentse verleden levert veel mooie en verrassende verhalen waaronder steeds een universeel menselijk verhaal ligt en die geïllustreerd kunnen worden met een unieke collectie van wereldklasse. Als de collectie niet tot leven wordt gebracht, is de publieke waarde van het erfgoed in het geding. In de nieuwe opstelling is het de bedoeling om de strenge thematische scheiding die nu aanwezig is tussen de verschillende collecties op te heffen.

Het Drents Museum wil het begrip 'Drenthe' gaan herdefiniëren. Dat wil het onder meer doen door zich niet op het kleine lokale gedetailleerde provinciale te richten, maar op het werkelijk grootse en unieke. Geen clichématige kneuterige verhalen over nukkige boeren en de werking van vergeten landbouwwerktuigen, maar een zelfverzekerd verhaal dat je constant verrast, dat gekenmerkt wordt door universele menselijke emoties en dat van wereldbelang is.

Het Grootste Poppenhuis van Nederland

Daarnaast is één Drents verhaal permanent aanwezig in 'Het Grootste Poppenhuis van Nederland'. Het feit dat het Ontvangershuis aan het eind van de 18e eeuw werd bewoond door de familie Van Lier geeft een unieke mogelijkheid om verschillende sociale gelaagdheden uit het Drenthe van het eind van de 18e eeuw de revue te laten passeren. Er is veel bekend over de bewoners en personeel die zelf hun verhaal over het wonen en werken in Drenthe aan de bezoeker vertellen. Dit gebeurt met moderne maar niet zichtbare presentatie-

technieken zodat het karakter van de inrichting niet wordt aangetast. In het Ontvangershuis ontmoeten de bezoekers daadwerkelijk de historische bewoners; het programma 'De historische ontmoeting' wordt doorlopend aangeboden en biedt bezoekers een tijdsconflict waarin de historie wordt verbonden met het heden. Het Poppenhuis is nagenoeg geheel gevuld met voorwerpen uit de eigen collectie. Deze voorwerpen mogen door de bezoekers aangeraakt worden en men mag op de stoelen zitten. Er is een duidelijke keuze gemaakt welke voorwerpen hiervoor in aanmerking komen, dit zijn voorwerpen die geen deel uitmaken van de topcollectie van het Drents Museum en ook niet uniek of onvervangbaar zijn.

Het Drents Museum wil het museum van heel Drenthe zijn. Doordat het museum in de provinciehoofdstad is gevestigd, is de zichtbaarheid in Assen groter dan in de andere elf gemeenten van Drenthe. Het museum gaat door met het vergroten van de zichtbaarheid in de hele provincie, het ondersteunen van gemeentelijke musea met bruiklenen en het ter beschikking stellen van kennis en expertise. Waar mogelijk organiseren we kleine presentaties in samenwerking met andere culturele instellingen uit de provincie.

Jong Talent en Bewezen Talent

De nadruk op het tentoonstellingsbeleid binnen de afdeling Hedendaags Realisme komt te liggen op 'Jong Talent' en 'Bewezen Talent'. Jong talent wordt gecontinueerd in tentoonstellingen en publicaties met kunstenaars zoals Hans Hoekstra en Laura Eckert. De kunstenaars komen uit binnen- en buitenland en hun leeftijd is niet hoger dan 35 jaar. Bewezen talent is ingezet met de dubbel-tentoonstelling over Juul Kraijer. Veel zeer goede Nederlandse kunstenaars hebben te weinig podium, het Drents Museum wil hier ruim aandacht aan besteden. Kunstenaars zijn bijvoorbeeld Charlotte Schleiffert, Ronald Ophuis en Kiki Lamers. Voor Kunst in De Nieuwe Kolk (KINK) zal worden ingezet op actuele op (fenomenen uit) de werkelijkheid gebaseerde sculptuur en hedendaagse design.

3.2 ONDERZOEK

Het connaisseurschap van het Drents Museum zal een vast onderdeel worden van de nieuwe permanente opstelling: dit is het museum waar men alles weet over de onderwerpen van de blockbusters én over de Drentse geschiedenis en cultuur. Voor de ontwikkeling van de nieuwe opstelling over de geschiedenis van Drenthe zal er onderzoek worden gedaan naar de thema's, verhalen en objecten die uitgekozen zullen worden voor de nieuwe opstelling. De Drentse verhalen en onderwerpen worden in een brede context geplaatst, de grenzen van Drenthe worden doorbroken. Een voorbeeld is de trechterbekercultuur. Deze cultuur speelt een belangrijke rol in de geschiedenis van Drenthe, maar deze cultuur beperkte zich niet tot Drenthe maar reikte zelfs tot aan Oekraïne. Er zal onderzocht worden hoe de trechterbekercultuur in Drenthe vergelijkbaar is en ook verschilde van deze cultuur in andere streken in Europa.

Een ander voorbeeld is migratie, al in de vroegste geschiedenis trokken mensen naar wat nu het huidige Drenthe is en ook gingen ze weer weg. Het was een kwestie van komen en gaan. Zoals de veenarbeiders die eerst naar Drenthe trokken om te werken vertrokken in de jaren '20 van de 20ste eeuw toen de turfafgraverij ten einde liep naar Eindhoven om te gaan werken in de Philipsfabrieken.

Het Drents Museum zal aan de hand van Drentse onderwerpen het overkoepelende verhaal gaan vertellen. De lokale gedetailleerde geschiedenis wordt verteld door het Drents Archief, lokale musea en historische verenigingen.

Vincent van Gogh

Het Drents Museum start een grootschalig onderzoek naar de Drentse periode van Vincent van Gogh met als afsluiting een grote tentoonstelling over Van Gogh in Drenthe. Vincent van Gogh woonde in 1883 drie maanden in Drenthe. Die korte periode maakte diepe indruk op hem. 'Ik geloof dat ik mijn landje heb gevonden hoor', schreef hij enthousiast aan zijn broer Theo. In Drenthe besloot Van Gogh definitief om kunstenaar te worden en het boerenleven als hoofdthema te nemen. De Drentse tijd van Van Gogh heeft dus een belangrijke invloed gehad op beslissingen die het leven van de kunstenaar voor altijd zouden veranderen. De Drentse periode is gek genoeg nooit groots uitgelicht, maar vormde altijd een subhoofdstukje in het verhaal van Van Gogh. Onderzoek dat in het verleden gedaan is, gebeurde vooral op regionaal niveau en niet op nationaal en internationaal niveau. De gelegenheid doet zich bovendien voor om aan te sluiten bij 'Van Gogh Worldwide', een website waarop alle onderzoeksdocumentatie over Van Gogh wordt samengebracht. Deze website wordt momenteel opgezet wordt door het Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis (RKD), het Van Gogh Museum en het Kröller-Müller Museum. Het idee is om voor het Drentse gedeelte aan te sluiten bij dit grote project en met de betrokkenen een wetenschappelijk team samen te stellen. De uitkomsten van het onderzoek kunnen gepresenteerd en gepubliceerd worden in het Drents Museum. Een dergelijk ambitieus project vraagt om een zeer ruime voorbereidingsperiode. Het is noodzakelijk om de Drentse Van Goghs jaren van tevoren vast te leggen zodat ze niet uitgeleend zijn aan een ander museum. Het leggen van de juiste contacten gaat daar aan vooraf. Als een dergelijk onderwerp echt goed en wetenschappelijk onderzocht moet worden, dan dient daar ruim tijd voor te worden genomen; een volgende kans doet zich pas weer over een aantal decennia voor.

Het depot van het Drents Museum is in principe niet toegankelijk voor bezoekers. Het gebouw, de beveiligingsmaatregelen en de organisatie zijn er niet op ingericht om bezoekers te kunnen ontvangen. Desondanks worden er uitzonderingen gemaakt voor onderzoekers. Het museum probeert zoveel mogelijk medewerking te bieden aan bijvoorbeeld studenten bezig met afstudeeronderzoek, conservatoren van andere musea bezig met de voorbereiding van een tentoonstelling of wetenschappers bezig met onderzoek naar een kunstenaar of bepaalde typen objecten uit de collectie van het Drents Museum.

3.3 PUBLICATIES

Uniek is dat het Drents Museum aan vrijwel elke tentoonstelling een publicatie wijdt. Het museum geeft een aantal series van boeken uit. Op dit moment zijn dat: Monografieën van het Drents Museum over kunstenaars uit het tijdperk rond 1900 (26 delen), Monografieën van het Drents Museum over hedendaagse figuratieve kunstenaars (18 delen), Jong Realisme (4 delen), Internationale archeologie in het Drents Museum (8 delen), Kunst rond 1900 in internationaal perspectief (2 delen), Internationaal Realisme (4 delen). Bij de tentoonstelling Kazimir Malevich is een kinderboek gepubliceerd en er is ook één geschreven over het Meisje van Yde. De publicaties bij de tentoonstellingen zullen blijven worden ontwikkeld. Aan de hand van de thema's en verhalen van de nieuwe opstelling zullen meer kinderboeken en andere publicaties over de collectie worden ontwikkeld.

3.4 EDUCATIE

In de visie van het Drents Museum staat dat het een succesvol museum wil zijn van internationale betekenis en een verrijkende ervaring wil bieden aan zoveel mogelijk mensen. De 'verrijkende ervaring' is voor de educatie het belangrijkste element uit de visie. Het museum wil het leven van mensen rijker maken. Iedere bezoeker die een educatief programma volgt, verlaat op zijn of haar eigen manier verrijkt het museum. Deze ervaring verschilt per doelgroep, maar bevat op verschillende niveaus steeds de elementen beleven, leren & inspireren. In de beleving van 'het echte' schuilt de kracht van het museum. Daarom werkt het team educatie met echte objecten bij alles wat ze maken of doen.

Erfgoed is van belang voor identiteitsvorming, maatschappelijk besef en binding tussen groepen in de samenleving en tussen heden en verleden. Waar kunst en cultuur op dit moment vaak een feestje voor de 'happy few' zijn, kunnen ze ook een belangrijke bijdrage leveren aan het welzijn en de maatschappelijke betrokkenheid van anderen. Het Drents Museum wil met zijn outreach-activiteiten en educatieve programma's een belangrijke bijdrage leveren aan het Bruto Nationaal Geluk van alle inwoners van Nederland. De komende jaren zullen programma's op maat ontwikkeld worden voor kwetsbare groepen. Hiermee maakt het museum de sprong van binnen naar buiten en ondersteunt het social inclusion in de directe omgeving.

In 2015 en 2016 is een eerste aanzet gemaakt met het uitbouwen van de familievriendelijkheid van het Drents Museum. Zo is bijvoorbeeld een kinderboek gemaakt over het Meisje van Yde en is bij elke grote tentoonstelling een familieroute gemaakt. In 2017 krijgt de familievriendelijkheid een stevige impuls met de facelift van het Kindermuseum, dat onder een nieuwe naam opnieuw zal worden gepositioneerd. In het huidige Kindermuseum is de connectie met Drenthe of Drents Museum minder aanwezig. Dat wordt veranderd. Drenthe is van oudsher dé energieprovincie van Nederland en dit zal in het Kindermuseum worden gebruikt. In het vernieuwde Kindermuseum zullen ook meer objecten uit de collectie te zien zijn.

3.5 BRUIKLEENVERKEER

Met het uitlenen van objecten aan musea en overige instellingen vergroot het Drents Museum de zichtbaarheid van zijn collectie. Het is van groot belang dat de collectie door zo veel mogelijk mensen gezien wordt en er van genoten kan worden. Het Drents Museum hanteert een ruimhartig bruikleenbeleid voor collega-instellingen die de status van geregistreerd museum bezitten, ten behoeve van tijdelijke tentoonstellingen en langlopende presentaties. Het uitlenen van objecten aan musea die niet de status van geregistreerd museum bezitten en niet-museale instellingen kan alleen na waarborgen op het gebied van beveiliging en het fysieke behoud van de objecten. Het Drents Museum zal alle, zowel de tijdelijke als de langdurige, bruikleenaanvragen van musea en andere instellingen honoreren onder voorbehoud van garanties met betrekking tot de (brand-)beveiliging, de omstandigheden in het gebouw van de aanvrager en de toestand van het betreffende object.² Het Drents Museum onderschrijft de 'uitgangspunten bruikleenverkeer binnen Nederland' van de Museumvereniging.

Het Drents Museum organiseert ook regelmatig zelf tentoonstellingen op locaties buiten het museum, zoals in het Universitair Medisch Centrum Groningen of in de Openbare Bibliotheek Amsterdam.

Het museum heeft in 2015 de verzekeringspolis van de collectie zodanig aangepast dat, indien gewenst, bruiklenen onder deze polis verzekerd kunnen worden en de bruikleennemers geen eigen verzekering hoeven af te sluiten. Hiermee komt het Drents Museum de bruikleennemers tegemoet in de kosten. Het Drents Museum hanteert doorgaans geen vergoeding voor bruiklenen. In sommige gevallen wordt hiervan afgeweken, met name bij internationale tentoonstellingen met een groot commercieel belang.

Voor de nieuwe (semi)permanente opstelling kunnen objecten die nu in langdurig bruikleen elders worden beheerd, teruggehaald worden ten behoeve van de verhalen die het Drents Museum wil vertellen.

2013	aan 19 instellingen zijn 283 tijdelijke bruiklenen verleend
2014	aan 26 instellingen zijn 329 tijdelijke bruiklenen verleend
2015	aan 26 instellingen zijn 436 tijdelijke bruiklenen verleend
2016	aan 24 instellingen zijn 263 tijdelijke bruiklenen verleend

² Zie bijlage 2: Procedure bruikleenaanvragen

4 Toegankelijkheid

4.1 BEHEER EN BEHOUD

Preventieve conservering

Het Drents Museum heeft sinds 2010 de beschikking over een nieuw speciaal ontworpen depot. Dit depot is voorzien van goede beveiligings- en klimaatbeheerssystemen voor adequate bewaaromstandigheden van de collectie. In het depot wordt ook gebruik gemaakt van zuurstofonttrekking voor brandbeveiliging en ongediertebestrijding. Eens per kwartaal wordt er schoongemaakt in de depotruimtes. Hierbij wordt dan op de aanwezigheid van ongedierte gecontroleerd en worden de vloeren gereinigd. Voor ongedierte monitoring wordt gebruik gemaakt van plakvallen, de vondsten worden gedocumenteerd in een logboek.

In 2015 is geconstateerd dat het depot van het Drents Museum zo goed als vol is. Zo is de ruimte voor meubelen volledig in gebruik en ook op de schilderijrekken is vrijwel geen ruimte meer. Een deel van de collectie meubelen en werktuigen is sinds eind 2014, tegen de wens in, opgeslagen op de zolder van de Abdijkerk in het museum; dit is een ongeklimateerde ruimte. In het metaal-, textiel- en algemeen depot is nog ongeveer 10% van de planken beschikbaar. Het ruimtegebrek brengt risico's met zich mee voor het behoud van de collectie, objecten kunnen niet goed worden opgeborgen.

In 2016 heeft de provincie Drenthe besloten om aan het Drents Museum in de periode 2017-2019 een bedrag te verstrekken voor verbeteringen in het depot van het Drents Museum. Hiermee worden de komende jaren maatregelen genomen om de risico's in het depot te minimaliseren, onder andere door het uitbreiden van de depotruimtes.

Al sinds geruime tijd zijn er regelmatig lekkages in het depot, zowel langs de randen van het dak als middenin het dak. Elke keer wordt de lekkage plaatselijk en tijdelijk opgelost, maar er is nog geen goede permanente oplossing voor de lekkages. Het museum heeft hierover contact met de eigenaar van het gebouw, de provincie Drenthe, en zal deze problemen blijven aangeven tot er een adequate oplossing is uitgevoerd. De lekkages hebben al tot schade aan voorwerpen in het depot geleid. Wekelijks controleren medewerkers van de afdeling Collectiemanagement alle ruimtes in het depot op nieuwe lekkages. Het Drents Museum biedt waar mogelijk kosteloos tijdelijke depotruimte aan de vijf in de Cultuurnota 2017-2020 genoemde musea van provinciale betekenis. Sinds 2011 heeft Museum De Buitenplaats een aantal schilderijen ondergebracht in het depot van het Drents Museum. Gezien de gelimiteerde beschikbare ruimte in depot is het slechts beperkt mogelijk om tijdelijke depotruimte aan te bieden. In overleg met de betreffende musea zal bepaald worden of er aan de vraag kan (blijven) worden voldaan.

- depotoppervlakte 1600 m²
- 4532 strekkende meter stellingen
- 80 meter confectiestangen
- 2376 m² schilderijrek-oppervlakte
- 1060 laden
- zuurstofgehalte in depotruimtes is 18%
- zuurstofgehalte in quarantainruimte kan worden teruggebracht tot 0,3%

Een aantal ruimtes in het museumgebouw beschikt over klimaatbeheerssystemen, in andere ruimtes wordt de luchtvochtigheid met losse be- en ontvochtigers ondersteund en enkele ruimtes beschikken helemaal niet over klimaatbeheersing. In 2014 en 2015 is een investering gedaan door het Drents Museum in een nieuw meetsysteem voor de klimaathuishouding in een groot deel van het museumgebouw. Deze klimaatmeters kunnen centraal worden uitgelezen via een internetpagina, de klimaatwaardes worden enkele keren per week gecontroleerd door medewerkers van de afdeling Collectie-management en van de afdeling Facilitaire Zaken. In geval van problemen met het klimaat neemt de afdeling Facilitaire Zaken contact op met de beheerder technische installaties van de provincie Drenthe. De provincie Drenthe is verantwoordelijk voor het onderhoud hiervan en het oplossen van storingen de klimaatbeheerssystemen, zowel in het museumgebouw als in het depot. De beheerder technische installaties van de provincie Drenthe volgt de wensen van het Drents Museum m.b.t. het klimaat in de ruimtes en zorgt dat de systemen zo optimaal mogelijk draaien zodat het museum er op kan vertrouwen.

2017 zal in het teken staan van het monitoren en consolideren van het klimaat. Uit recente meetgegevens blijkt dat het veranderende klimaat en de daarbij behorende wisselende weersomstandigheden, veel invloed heeft op het klimaat in de tentoonstellingszalen. Door deze extremen zijn er schommelingen waargenomen in de temperatuur en luchtvochtigheid. In samenwerking met de provincie Drenthe wordt in 2017 verder onderzoek gedaan naar de capaciteit van de klimaatinstallatie en wordt onderzocht of de huidige installatie nog toereikend blijft. Ook wordt er een procedure opgesteld met daarin opgenomen wie voor welke onderdelen in de klimaatbeheersing verantwoordelijk is en welke stappen er moeten worden genomen om het klimaat continu goed te houden.

De losse be- en ontvochtigers zijn grotendeels ook toe aan vervanging. Het museum zal onderzoeken welke apparatuur nodig is voor welke ruimtes en deze aanschaffen. Het bijvullen en legen van deze apparatuur en het onderhoud worden uitgevoerd door medewerkers van de afdeling Facilitaire Zaken, hierover wordt goed gecommuniceerd met de afdeling Collectiemanagement. Eens per maand wordt er een schoonmaakronde door de vaste opstellingen gedaan, losstaande objecten en plateaus in vitrines worden stofvrij gemaakt. Eens per jaar worden vitrines die lastig te openen zijn schoongemaakt.

Actieve conservering en restauratie

Dankzij het systeem voor zuurstofonttrekking bevindt zich in het depot ook een quarantaineruimte waar het zuurstofniveau naar bijna 0% omlaag gebracht kan worden. In deze quarantaineruimte worden objecten van organisch materiaal gedurende een aantal weken onder een zuurstofniveau van bijna 0% opgeslagen om op deze manier mogelijk aanwezig ongedierte te doden. Alle nieuwe aanwinsten van organisch materiaal en objecten die gedurende een langere periode buiten het depot zijn geweest gaan eerst in de quarantaineruimte voor deze verder het depot of het museum in gaan.

Het Drents Museum heeft geen eigen restaurator in dienst. Objecten worden door externe restauratoren behandeld wanneer er een schade is opgetreden welke direct behandeld moet worden om erger te voorkomen, of in het geval een object tentoongesteld gaat worden maar in een te slechte staat is. Het Drents Museum werkt samen met een aantal restauratoren waar het museum goede ervaringen mee heeft. Kleine restauraties aan bijvoorbeeld lijsten of papier kunnen door medewerkers van de afdeling Collectiemanagement worden uitgevoerd. Een aantal (groepen van) objecten heeft een behandeling nodig om verder verval in de toekomst te voorkomen. Het museum reserveert jaarlijks een budget voor de behandeling van deze objecten. De komende jaren zullen voornamelijk de objecten, die bestemd zijn voor de nieuwe permanente opstelling, worden beoordeeld en waar nodig gerestaureerd.

Veiligheidszorg

In 2016 is het vernieuwde calamiteitenplan in gebruik genomen. Dit plan bevat een Bedrijfs Hulpverleningsplan (BHV-plan) en een Collectie Hulpverleningsplan (CHV-plan). Het CHV-plan zal met de medewerkers van de afdeling Collectie & Presentatie geoefend worden. Onderdeel van het CHV-plan is een prioriteitenlijst met objecten die, in geval van een calamiteit, met voorrang beredderd zullen worden.

Incidenten met betrekking tot de collectie worden geregistreerd in het overkoepelende incidentenregister van het Drents Museum. Het incidentenregister wordt beheerd door de afdeling beveiliging, er wordt nagedacht over een handiger methode voor het vastleggen van alle incidenten in het museum door de verschillende afdelingen.

De beveiliging van het Drents Museum opereert op een zeer hoog niveau. Zowel op het gebied van brandbeveiliging als van inbraakbeveiliging worden de systemen regelmatig getest en getoetst. Het Drents Museum heeft zijn eigen beveiligingsorganisatie, deze medewerkers oefenen doorlopend op verschillende scenario's. In de periode 2017-2018 wordt er een upgrade uitgevoerd van de videobewaking en objectbewaking, ook wordt in deze periode de depotbeveiliging vernieuwd en verbeterd.

De collectie van het Drents Museum is verzekerd bij AON Artscope. Voor tijdelijke tentoonstellingen worden aparte polissen afgesloten. Dat kan bij AON Artscope zijn, maar ook bij andere verzekeraars.

4.2 COLLECTIEREGISTRATIE EN DIGITALISERING

Ontsluiting collectie

Naar schatting telt de collectie van het Drents Museum ruim 90.000 objecten. Deze worden geregistreerd in het collectieregistratiesysteem Adlib. Ongeveer 54% van de totale collectie was in 2016 ingevoerd in Adlib. Daarbij zijn ook de in 2016 gescande inventariskaarten toegevoegd aan Adlib en de uitgelezen gegevens van de kaarten ingevoerd in Adlib. Hiermee is in één keer een groot deel van de registratieachterstand weggewerkt. Nadeel van deze methode is dat er door het geautomatiseerd uitlezen van de gescande inventariskaarten alle fouten van de kaarten zijn meegenomen en ook zijn er woorden foutief uitgelezen. Dit heeft geleid tot veel vuile data in Adlib, dat om die reden dus opgeschoond moet worden. De lijst met kunstenaarsnamen bijvoorbeeld bevat veel dezelfde namen met verschillende spellingswijzes. Dit moet teruggebracht worden tot één goedgekeurde naam per kunstenaar. Dit opschonen is een omvangrijke en tijdrovende klus en zal stapsgewijs in verschillende projecten worden aangepakt door de medewerkers en de vrijwilligers van de afdeling Collectiemanagement.

Naast de registratie van de collectie in het systeem Adlib wordt er gebruik gemaakt van een aparte standplaatsregistratie in Excel. Dit bestand zal op korte termijn worden toegevoegd aan Adlib. Wanneer de standplaatsregistratie in Adlib staat, kan worden nagegaan welke objecten ontbreken in de standplaatsregistratie en kan er een controle worden uitgevoerd in het depot. Er zijn veel objecten zonder fysiek objectnummer of met een onleesbaar afgesloten objectnummer. Op basis van de omschrijvingen in Adlib kan het nummer bij het bijbehorende object worden gezocht.

Nieuwe aanwinsten en uitgaande bruiklenen worden geregistreerd, met uitzondering van aanwinsten die met grote aantallen tegelijk binnenkomen. Er is geen tijd om deze snel na binnenkomst te verwerken. Dit wordt op een later moment als een project ingepland. De objecten worden door de medewerkers van de afdeling Collectiemanagement minimaal met de basisgegevens geregistreerd (inventarisnummer, objectnaam, beschrijving, verwervingsgegevens en standplaats). Deze gegevens kunnen worden aangevuld door de betreffende conservatoren.

Met behulp van een aantal vrijwilligers wordt er gewerkt aan de registratieachterstand van nog ongeregistreerde voorwerpen. Deze vrijwilligers zijn er slechts enkele uren per week. Het wegwerken van de achterstand gaat dus niet snel, maar het vordert wel.

2013: 553 aanwinsten werden aan de collectie toegevoegd
2014: 910 aanwinsten werden aan de collectie toegevoegd
2015: 443 aanwinsten werden aan de collectie toegevoegd
2016: 424 aanwinsten werden aan de collectie toegevoegd

Naast de digitale registratie van de collectie in het collectieregistratiesysteem Adlib, worden de objecten ook digitaal gefotografeerd. Per jaar worden er 1500 digitale foto's toegevoegd. Welke objecten worden gefotografeerd bepalen de conservatoren in overleg met de afdeling Publiek. Een professionele fotograaf fotografeert de objecten en de foto's worden opgenomen als hoge resolutie bestanden.⁴ Voor gebruik van hoge resolutie afbeeldingen van objecten door derden wordt een vergoeding gevraagd en zijn voorwaarden afgesproken over het gebruik. Voor niet commercieel gebruik, zoals voor educatieve en wetenschappelijke publicaties, hanteert het museum een korting. Het Drents Museum krijgt niet veel verzoeken voor afbeeldingen (tussen de vijf en tien per jaar). Dit heeft alles te maken met het feit dat nog maar een klein deel van de digitale afbeeldingen van objecten uit de collectie van het Drents Museum online beschikbaar zijn.

Online toepassing

Het Drents Museum wil haar collecties toegankelijk maken voor een breder publiek. Dit doen we niet alleen door delen van de collectie in de vaste en tijdelijke presentaties te tonen, maar ook via digitale media zoals de bezoekers-informatiesystemen in het museum, de website en via deelname in erfgoedportals als Musea in Drenthe (van het Platform Drentse Musea), Digitale Museale Collectie Nederland (DiMCoN), Europeana en andere relevante media. Het huidige bezoekersinformatiesysteem MuseumPlus heeft helaas niet goed gewerkt. Innovaties op het gebied van techniek en bezoekers-informatiesystemen hebben ervoor gezorgd dat MuseumPlus inmiddels achterhaald is. Er wordt onderzoek gedaan naar nieuwe informatiesystemen die een langere looptijd hebben, deze zullen worden geïmplementeerd in de nieuwe (semi) permanente opstelling in 2020.

Het Drents Museum beschikt niet over een eigen collectiewebsite, de online collectie van het Drents Museum staat op de erfgoedportal Musea in Drenthe. In 2011 is een groot aantal voorwerpen gefotografeerd en beschreven voor gebruik in MuseumPlus. In 2012-2013 heeft het Drents Museum dankzij het project Partage Plus ruim 2000 werken uit de collectie Art Nouveau kunnen fotograferen en goed kunnen beschrijven. Deze voorwerpen (totaal 2400 stuks) staan op de erfgoedportals Musea in Drenthe, DiMCoN en Europeana.

Na afronding van deze projecten zijn er sinds 2014 nog maar 260 objecten toegevoegd aan Musea in Drenthe. Dat is erg weinig en moet veranderen. Het Drents Museum wil niet alleen binnen de eigen muren inspirerende tentoonstellingen en innovatieve presentaties brengen, ook de digitale collectie moet op een verrassende en kwalitatieve manier aan de bezoekers worden aangeboden. Open is de nieuwe standaard en daarom wil het Drents Museum de volledige collectiedatabase met beschrijvingen en afbeeldingen als Linked Open Data beschikbaar stellen (voor zover mogelijk binnen de auteurswet). Dit houdt in dat de data en afbeeldingen zonder toestemming van het Drents Museum mogen worden gekopieerd, veranderd, verspreid en uitgevoerd. Met het openstellen van de gehele collectie geeft het museum het publiek, onder-

zoekers, de creatieve industrie en andere geïnteresseerden de mogelijkheid om teksten en afbeeldingen uit de collectiedatabase te gebruiken voor eigen doeleinden. Hiermee stimuleren we innovatie en vergroot het Drents Museum haar zichtbaarheid en bekendheid. De data kan het museum natuurlijk ook zelf gebruiken bij de ontwikkeling van nieuwe publiekssystemen voor in de nieuwe permanente opstelling, maar ook voor de ontwikkeling van eigen apps. Collectie-informatie gepubliceerd als Linked Open Data stimuleert het hergebruik van de data, omdat er zelf zoveel mogelijk verwijzingen aangebracht worden naar kennisbronnen elders en omdat anderen gemakkelijk naar de informatie kunnen verwijzen. Door het aanbieden van de collectie op deze manier (bij voorkeur tweetalig) kan het Drents Museum echt een kenniscentrum van en over Drenthe worden, 24 uur per dag toegankelijk voor iedereen, overal. De dataset van het Drents Museum kan ook gekoppeld worden aan de Drenthe Aggregator voor verrijking en voor gebruik in het Geheugen van Drenthe.

Om dit te kunnen bereiken zal er nog veel moeten gebeuren. De gegevens uit het collectieregistratiesysteem Adlib zijn veelal niet geschikt voor online gebruik. Deze gegevens zijn erg minimaal ingevoerd en niet publieksvriendelijk. Voordat een object online gebracht kan worden moeten de gegevens in Adlib gecontroleerd, opgeschoond en aangevuld worden. Ook moet er, in geval van werken die nog niet rechten vrij zijn, toestemming worden gevraagd aan de kunstenaars of andere rechthebbenden. De medewerkers van de afdeling Collectiemanagement en de conservatoren hebben naast de werkzaamheden voor de tentoonstellingen en het bijhouden van de aanwinsten geen tijd over om de gegevens van de objecten zodanig te bewerken dat deze online kunnen worden gebracht. Ook ontbreekt de kennis om de collectie op een goede en juiste manier online te brengen en te houden. Wanneer er een registrar kan worden aangetrokken die zich bezig kan houden met het voorbereiden en online brengen van de digitale collectie dan kunnen er grote sprongen worden gemaakt. Ook zullen de conservatoren tijd moeten krijgen om de informatie over de objecten aan te vullen en te corrigeren. Daarnaast moet er ook geïnvesteerd worden in de technische benodigdheden om de collectie online te brengen en open beschikbaar te stellen. Er is nu maar zo'n 1,5% van de totale collectie van het Drents Museum op zaal te zien en na de ontwikkeling van de nieuwe permanente opstelling zal dit percentage waarschijnlijk stijgen, maar nog steeds zal het overgrote deel van de collectie in het depot blijven. De toegang tot het depot is beperkt, maar door de collectie volledig online beschikbaar te stellen is deze toegankelijk voor alle geïnteresseerden. Het Drents Museum heeft deze ambitie voor zichzelf gesteld en gaat onderzoeken hoe en wanneer deze doelstelling gehaald kan worden.

⁴ Zie bijlage 4: Opslag digitale foto's

Actielijst

2017

- Restant geselecteerde houten archeologische voorwerpen uit het depot van het Drents Museum overdragen naar het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis.
- De collectie munten en penningen beoordelen en stukken die niet in de collectie van het Drents Museum thuishoren ontzamen.
- Selectie maken van werken van kunstenaars binnen de collectie moderne Drentse kunst (kunst na 1950) welke niet goed in het Drents Museum passen en vaststellen welke werken beter elders op hun plaats zijn.
- Onderzoeken hoe de trechterbekercultuur in Drenthe vergelijkbaar is en ook verschilde van deze cultuur in andere streken in Europa.
- Starten van een grootschalig onderzoek naar de Drentse periode van Vincent van Gogh met als afsluiting een grote tentoonstelling over Van Gogh in Drenthe.
- In 2017 is de facelift van het Kindermuseum gereed. In het vernieuwde Kindermuseum zijn meer objecten uit de collectie te zien zijn.
- In de periode 2017-2019 investeren in verbeteringen in het depot van het Drents Museum.
- De capaciteit van de klimaatinstallatie onderzoeken in samenwerking met de provincie Drenthe en bepalen of de huidige installatie nog toereikend blijft.
- De losse be- en ontvochtigers zijn grotendeels ook toe aan vervanging; onderzoeken welke apparatuur nodig is voor welke ruimtes en deze aanschaffen.
- Incidenten met betrekking tot de collectie registreren in het overkoepelende incidentenregister van het Drents Museum. Het incidentenregister wordt beheerd door de afdeling beveiliging, nadenken over een handiger methode voor het vastleggen van alle incidenten in het museum door de verschillende afdelingen.
- De prioriteitenlijst met objecten in het CHV-plan wordt afgerond.
- Het CHV-plan oefenen met de medewerkers van de afdeling Collectie & Presentatie.
- In de periode 2017-2018 upgraden van de videobewaking en objectbewaking, ook wordt in deze periode de depotbeveiliging vernieuwd en verbeterd.

- Opschonen van de vuile data in Adlib stapsgewijs in verschillende projecten.
- Invoegen van de standplaatsregistratie in Adlib.
- Toevoegen van 1500 digitale foto's van objecten per jaar.
- Het Drents Museum heeft de ambitie om de volledige collectiedatabase met beschrijvingen en afbeeldingen als Linked Open Data beschikbaar stellen (voor zover mogelijk binnen de auteurswet) en gaat onderzoeken hoe en wanneer deze doelstelling gehaald kan worden.

2018

- Inventariseren of het ontzamen een vervolg moet krijgen op meer deelreinen van de collectie Drentse cultuurgeschiedenis.
- Objecten die bestemd zijn voor de nieuwe permanente opstelling beoordelen en waar nodig laten restaureren.

2019

- Afstoten van minder relevante/ goede/ representatieve kunstenaars en kunstwerken binnen de collectie Kunst 1885-1935.

2020

- De deelcollectie streekdracht en streeksieraden inventariseren en fotograferen.
- In 2020 is de nieuwe (semi)permanente opstelling over de geschiedenis van Drenthe gerealiseerd.
- Het nieuwe bezoekersinformatiesysteem wordt geïmplementeerd in de nieuwe opstelling in 2020.

BIJLAGE 1 VAN EEN EENVOUDIGE KAST NAAR EEN KAST VAN EEN MUSEUM

De verzamelgeschiedenis van het Drents Museum

Op verzoek van de heren Mr. Oldenhuis Gratama en Mr. H.J. Smidt (de initiatiefnemers van het grote Landhuishoudkundig Congres van 1854) gesecondeerd door Dr. M.J. Noordewier besluiten de Staten van Drenthe bij resolutie (motie) van woensdag 8 november 1854 tot de oprichting van een provinciaal museum voor oudheden. De Drentse Staten bepalen dat men 100 gulden kreeg voor de aanschaf van een kast en 100 gulden subsidie per jaar. De kast kwam in één van de nog niet gebruikte zalen van het toenmalige Provinciehuis te staan.

Al vanaf het begin was duidelijk dat de huisvesting in een van de kamers van het toenmalige Provinciehuis verre van ideaal was. De eerste kast en de boekenplanken waren door de verzamelwoede al snel overvol en in 1868 verzocht het bestuur de provincie om een bijdrage om nieuwe kasten te kunnen kopen. Men kreeg de gevraagde fl. 126 en was daar gelet op de opmerkingen in het jaarverslag "zeer content mee". In 1872 ging er opnieuw een verzoek uit, dit maal voor een nieuwe boekenkast, en ook dat geld werd binnengehaald. Tot 1873 bedroeg de jaarlijkse subsidie fl. 100, daarna werd het langzaam verhoogd. Geld voor aankopen verwierf men door te zoeken naar gulle gevers, iets waar men, gelet op het aantal aanwinsten, zeer succesvol mee was.

Begin 1901 werd het Provinciaal Museum van Oudheden en Geschiedkundige voorwerpen ondergebracht in de benedenverdieping van het pas gebouwde Rijksarchief.

In 1916 werd bioloog-archeoloog dr. A.E. van Giffen aangesteld als de eerst professionele conservator van het museum. Hij stortte zich vol overgave op het hunebedden- en het nederzettingen-onderzoek, bracht de gehele collectiebeschrijving op orde en hij adviseerde het bestuur bij verwervingen op historisch terrein.

In 1955 werd het pand Brink 5-7 (het huidige Ontvangershuis) naast het gebouw van het Rijksarchief verworven. Na een ingrijpende verbouwing van enige jaren werd dit het nieuwe onderkomen voor de kunst- en kunstnijverheidsafdelingen (de huidige stijlkamers), de bibliotheek en de kantoren. Ook bood dit pand voor het eerst de mogelijkheid om, in de tuin vleugel, kleine tijdelijke tentoonstellingen te organiseren.

De verhuizing van een deel van de kunst en kunstnijverheid uit de opstelling in het Rijksarchief naar het aanpalende Ontvangershuis bood de museumarcheoloog de mogelijkheid in de aldus vrijgekomen ruimte een nieuwe, veel grotere afdeling archeologie in te richten. Voor het eerst kon men in een chronologische presentatie de archeologische rijkdom van Drenthe etaleren.

De hernieuwde verzamelwoede had ook weer gevolgen voor de opslag van de collectie. Onder beroerde omstandigheden stond een deel daarvan opgeslagen op de zolders van het Provinciehuiscomplex en vanaf 1973, toen begonnen werd met de ontruiming van het Rijksarchief, bij een verhuisbedrijf in Assen.

In 1974 kreeg het museum de beschikking over het vanwege de verhuizing van het Provinciehuis vrijgekomen gebouwencomplex.

Dat betekende een grote verbetering in het beheer van de collectie: er kwam een (niet geklimatiseerd) schilderijendepot, prentenkasten voor het werk op papier, een ruim depot voor archeologie en ook de historische objecten kwamen voor het eerst keurig in stellingen te staan.

Het museum kreeg er in 1995 circa 1.000 m² expositieruimte bij en ook de routing werd ingrijpend verbeterd, in 1996 en 1997 gevolgd door de herinrichting. Helaas voor het museum bleef er na de verbouwing te weinig geld over om op de zolders van het voormalige Provinciehuiscomplex adequate depotfaciliteiten te realiseren. Alleen voor de collectieonderdelen beeldende kunst, meubels en textiel kwamen er (te kleine) geklimatiseerde ruimtes. Noodgedwongen nam het museum in Paasloo (Gemeente Steenwijk), Nuis (Gemeente Marum), steunpunt Borgen (Gemeente Borger) en Kloosterveen (Gemeente Assen) externe depots in gebruik.

In 1999 werd het museum geprivatiseerd. Inmiddels was de huisvesting weer te klein om al die bezoekers te kunnen ontvangen en de collectie, ondanks de drie buitendepots, eigentijds te kunnen tonen en opslaan. Als gevolg daarvan is in april 2010 een groot nieuw extern depot annex werkplaats in gebruik genomen en na een grootscheepse verhuizing bevindt bijna de gehele collectie zich nu in één depot. Op 16 november 2011 vond de opening plaats van een nieuwe ingang annex winkel, een groot museumcafé en een expositiehal van 1.000 m² voor de grote (internationale) tijdelijke tentoonstellingen.

Omdat er in het begin wat onduidelijkheden waren over het hoe en waarom van het museum werd er in 1867 een soort van huishoudelijk reglement vastgesteld door de provincie (Bepalingen omtrent het Museum van Oudheden in Drenthe), dat decennia lang het uitgangspunt zou vormen voor het beleid van het museum en het werk van de bestuurscommissie. De belangrijkste bepaling was wel het artikel dat de te verzamelen objecten beschreef: "[...] voorwerpen van Germaanschen, Romeinschen of lateren oorsprong – penningen en munten daaronder begrepen – in Drenthe gevonden of, zoo elders gevonden, op Drenthe betrekking hebbende, (...) - kaarten van geheel Drenthe of gedeelten daarvan; plattegronden van de Drentse steden en dorpen; tekeningen, gravures, photographiën van gebeurtenissen, gezichten, gebouwen of oudheden, Drenthe betreffende; afbeeldingen van beroemde personen, die door geboorte, woonplaats, invloed of historische herinneringen een relatie met Drenthe hadden; boeken en drukwerken over de vroegere rechtstoestand, de geschiedenis, oudheden, gewoonten en letterkunde van Drenthe." De kaarten zijn in 1922 na onderhandelingen over een nieuw huurcontract overgedragen aan het Drents Archief, maar alle andere zaken worden nu nog steeds beheerd en verzameld.

Toen begin 1901 het museum werd ondergebracht in de benedenverdieping van het pas gebouwde Rijksarchief nam de verzamelwoede iets af, waarschijnlijk omdat het bestuur veel tijd nodig had om de nieuwe behuizing op de benedenverdieping van het Rijksarchief in te richten. Toch bleven er nieuwe aanwinsten binnenkomen, nu met meer nadruk op 'laat-historische, folkloristische en gebruiksvoorwerpen'. Veel van de voorwerpen werden of geschonken of op boeldagen en tijdens openbare veilingen aangeschaft.

Alle voorwerpen die bij opgravingen van conservator dr. A.E. van Giffen tevoorschijn kwamen gingen deel uitmaken van de collectie van het museum, hierdoor groeide de archeologische collectie van 1916 tot 1954 spectaculair.

In de jaren '70 en '80 van de twintigste eeuw waren er nog drie verzamelgebieden bijgekomen: oude Drentse kunst (kunst van voor ca. 1950), moderne Drentse kunst (kunst van daarna) en 'Kunst rond 1900'. In 1974 werd het eerste contract met de Stichting Schone Kunsten rond 1900 gesloten, waardoor het museum in de vorm van een langdurig bruikleen in het bezit kwam van een collectie beeldende kunst en kunstnijverheid uit de periode rond 1900. In 1977 kwam deze collectie in Assen aan. Het aankoopbeleid met betrekking tot hedendaagse beeldende was niet succesvol en daarom werd al in 1992 met dit beleid gestopt.

Ook na de jaren '70 en '80 van de twintigste eeuw werd de collectie nog steeds uitgebreid, veel gebruiks- en siervoorwerpen van Drentse zilversmeden, werk van noordelijke realisten, werk van schilders uit de Haagse School en werk van Nederlandse kunstenaars uit de periode rond 1900. Die periode werd later opgerekt tot het tijdvak 1885-1935.

De inhoudelijke identiteit van het Drents Museum is gebaseerd op vier unieke collecties: Archeologie, Kunst 1885-1935, Hedendaags Realisme en Drentse cultuurgeschiedenis. De collectie telt op dit moment ruim 90.000 voorwerpen.

De collectie Archeologie omvat aardewerk, gebruiksvoorwerpen en cultusobjecten van steen, vuursteen, metaal en hout, textiel, muntvondsten en sieraden en een zevental veenlijken. Met name de aanwezigheid van veel objecten van organisch materiaal uit de steentijd, de bronstijd, de ijzertijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen, waaronder de oudst bekende boot van de wereld, de zeven veenlijken en de oudste houten wielen van West Europa maakt de collectie zo bijzonder. De verzameling is wat betreft de omvang, 13.500 nummers, en het niveau één van de belangrijkste archeologische collecties van Noordwest-Europa.

De collectie Kunst 1885-1935 is uitgegroeid tot één van de vijf topcollecties Art Nouveau/Art Deco in ons land met circa 40.000 objecten van meer dan 200 kunstenaars en fabrieken. De collectie kenmerkt zich door een brede samenstelling van autonome en toegepaste kunst uit de desbetreffende periode en omvat schilderijen, beelden, tekeningen en grafiek, meubelen, textiel, glas, ceramiek, affiches, reclamedrukwerk, spotprenten, geïllustreerde boeken, behangsels, penningen, enz. Ondanks het ontbreken van topwerk op het terrein van de schilderkunst kan deze collectie beschouwd worden als het meest brede overzicht van deze 'Tweede Gouden Eeuw' uit onze vaderlandse kunstgeschiedenis.

Alleen het Drents Museum heeft op het terrein van Hedendaags Realisme sinds de jaren '80 van de 20ste eeuw actief verzameld. Met als basis het werk van een aantal al in de verzameling aanwezige figuratieve kunstenaars, merendeels opgeleid in Groningen, waar Academie Minerva jarenlang het bolwerk

van deze stroming was. Mede dankzij de schenking van ING van 273 kunstwerken in 2010 geeft deze collectie thans een representatief beeld van deze kunststroming. Aan deze collectie zijn onlangs ook tientallen werken van twee kunstenaars uit de stroming 'Nieuwe Haagse School' toegevoegd, namelijk Jan Kuiper en Jan Roëde. Inmiddels telt de collectie ruim 2500 werken op linnen, paneel en papier.

Naast deze drie speerpunten heeft het museum nog één belangrijke collectie, Geschiedenis. Het belang van deze collectie beperkt zich qua inhoud tot de provincie Drenthe. Door anderhalve eeuw intensief verzamelen is de collectie Drentse cultuurgeschiedenis voor de periode 1750-1950 met zijn circa 35.000 nummers grotendeels compleet en geeft een breed en veelzijdig beeld van het leven in het oude Drenthe. Dit collectieterrein omvat de historische verzameling, de verzameling kunstnijverheid, de textiel en kostuumverzameling, de historisch topografische atlas en tot slot de collectie oude Drentse kunst. Daarnaast bezit het museum een tweetal collecties die buiten het profiel van het museum vallen: een grote collectie Oranje-aardewerk en een verzameling niet-Drentse munten.

In 1954, toen het museum een dienst werd van de provincie, ging de verantwoordelijkheid voor de collectie over naar de provincie Drenthe. Bij de zelfstandiging van het museum in 1999 werd bepaald dat de collectie eigendom blijft van de provincie en dat de nieuw opgerichte 'Stichting Drents Museum' de collectie slechts voor onbepaalde tijd in bruikleen ontving. Alle aankopen en schenkingen aan het museum worden daarom automatisch eigendom van de provincie. Daarnaast heeft het museum van particulieren, collega-musea en instellingen, waaronder de Stichting Schone Kunsten (SSK) en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), een groot aantal voorwerpen in langdurig bruikleen gekregen, waarvoor de Stichting zelf verantwoordelijk is.

BIJLAGE 2 PROCEDURE BRUIKLEENAANVRAGEN

Het Drents Museum hanteert een ruimhartig beleid waar het gaat om het uitlenen van objecten voor tentoonstellingen en presentaties. Jaarlijks worden rond de 300 collectiestukken uitgeleend aan tentoonstellingen in binnen- en buitenland. In principe kunnen alleen collega-instellingen die de status van geregistreerd museum bezitten voorwerpen uit de collectie lenen. Het uitlenen van objecten aan musea die niet de status van geregistreerd museum bezitten en niet-museale instellingen kan alleen na waarborgen op het gebied van beveiliging en het fysieke behoud van de objecten.

Aan het lenen van objecten is een aantal voorwaarden verbonden. Voordat een bruikleen wordt toegezegd wordt naast de beschikbaarheid, ook de reisvaardigheid en de conditie van het gevraagde object beoordeeld. Bij het besluit worden ook de omstandigheden van de aanvragende instelling meegewogen, zoals de (brand-)beveiliging en de klimaatomstandigheden in het gebouw.

De administratieve en praktische afhandeling van een bruikleen heeft tijd nodig, daarom dienen bruikleenaanvragen uiterlijk drie maanden vóór de ingangsdatum van het bruikleen aan het Drents Museum te worden verstuurd. De aanvraag dient per brief aan de directie te worden gezonden en bevat de volgende informatie:

- Reden van aanvraag (tentoonstelling, etc.) en korte beschrijving van het project
- Een gespecificeerde objectenlijst met inventarisnummers
- Datum ingang en datum einde bruikleen (o.a. tentoonstellingsdata)
- Contactpersoon van de instelling die de bruikleen aanvraagt (naam, functie, telefoon, postadres, e-mail)
- Een actueel facility report van de instelling

De aanvraag wordt gezamenlijk beoordeeld door de betreffende conservator (voor de beschikbaarheid van het object en eventuele aanvullende eisen voor transport en opstelling), door de coördinator beveiliging (voor de brand- en inbraakbeveiliging) en de coördinator collecties (voor de klimaat-en tentoonstellingsomstandigheden en de conditie van het gevraagde object). Op basis van deze beoordeling zal de bruikleenaanvraag worden afgewezen of toegezegd en de eventuele aanvullende eisen worden vastgelegd. Alle bruikleenvoorwaarden worden vastgelegd in het bruikleencontract van het Drents Museum.

BIJLAGE 3 PROCEDURE AANWINSTEN

De directeur, adjunct-directeur en conservatoren kunnen voorstellen doen voor verwervingen. Zij dienen hiertoe een gemotiveerd voorstel in bij de adjunct-directeur. Tijdens de vergadering van de afdeling Collectie & Presentatie worden alle voorstellen besproken en brengen de conservatoren een advies uit. Op basis van het advies besluit de adjunct-directeur binnen zeven dagen voorwerpen wel of niet in de collectie op te nemen. Voorstellen kunnen zo nodig worden aangehouden, bijvoorbeeld wanneer er meer informatie nodig is om een besluit te kunnen nemen.

Voor een voorwerp wordt verworven verzekert het museum zich ervan dat het voorwerp onder wettige titel wordt geleverd en dat de aanbieder hiervoor bevoegd is. Ook wordt een uiterste poging ondernomen om zeker te zijn dat elke aangeboden voorwerp niet illegaal verworven is. Opnemen van nieuwe aanwinsten in de collectie kan uitsluitend als het voorwerp door aankoop, schenking of legaat in eigendom wordt verworven of langdurig in bruikleen wordt genomen, bekrachtigd met het toekennen van een uniek inventarisnummer.

Aanwinsten worden aangekondigd bij de afdeling Collectiemanagement. Wanneer objecten moeten worden opgehaald, dan wordt dit geregeld door medewerkers van de afdeling Collectiemanagement. Wanneer een object binnenkomt bij de adjunct-directeur of conservator dan stelt hij/zij zo snel mogelijk de afdeling Collectiemanagement op de hoogte, zodat het object naar het depot gebracht kan worden.

Het object krijgt na binnenkomst van de medewerkers van de afdeling Collectie-management een uniek inventarisnummer dat op het object wordt aangebracht en in het inventarisboek wordt ingeschreven. Om de objecten goed te kunnen registreren dient alle beschikbare informatie van het object, vooraf of direct na binnenkomst van het object, te worden aangeleverd door degene die het object heeft verworven. Hiervoor dient het 'aanwinstformulier' te worden ingevuld. De objecten worden door de medewerkers van de afdeling Collectiemanagement minimaal met de basisgegevens geregistreerd (inventarisnummer, objectnaam, beschrijving, verwervingsgegevens en standplaats) in het collectieregistratiesysteem Adlib. Deze gegevens kunnen worden aangevuld in Adlib door de betreffende conservator.

Na binnenkomst van een schenking stuurt de conservator een bedankbrief aan degene die het object heeft geschonken met hierin het aantal objecten, een korte objectaanduiding met de meest relevante gegevens per object, de waarde van de objecten, de datum van binnenkomst, reden van binnenkomst en eventuele voorwaarden. In geval van grote schenkingen wordt er een schenkingsakte bij een notaris opgemaakt. Bij aankopen krijgt de afdeling Collectiemanagement een kopie van de factuur om deze gegevens te registreren bij het object.

Nadat de objecten behandeld zijn in de quarantaineruimte en genummerd zijn worden deze door de depotbeheerder op een vaste standplaats in het depot opgeborgen. Deze standplaats wordt bij het object geregistreerd in Adlib.

Na een schenking zijn er verschillende opties om ruchtbaarheid aan deze schenking te geven, zoals een persbericht, een tentoonstelling of vermelding in het Drents Museum Magazine. Hiervoor heeft de afdeling Development een richtlijn voor schenkingen & legaten opgesteld.

BIJLAGE 4 OPSLAG DIGITALE FOTO'S

De objecten uit de collectie van het Drents Museum worden gefotografeerd door een professionele fotograaf en de foto's worden opgenomen als hoge resolutie NEF-bestanden (dit zijn RAW-bestanden van de gebruikte camera). Voor de duurzame opslag van digitale afbeeldingen kunnen het best open standaarden voor de bestandsformaten gebruiken. Dit maakt de kans groter dat de ondersteuning en het gebruik van het formaat over een langere periode beschikbaar blijft. In DE BASIS van Digitaal Erfgoed Nederland (DEN) wordt aangeraden om gebruik te maken van ongecomprimeerd TIFF formaat. De huidige NEF-bestanden zullen dus moeten worden omgezet naar TIFF-bestanden om deze goed te kunnen bewaren. Daarnaast worden voor dagelijks gebruik van de hoge resolutie TIFF-bestanden ook lage resolutie JPEG-bestanden gemaakt om in te kunnen zoeken en te koppelen aan Adlib.

De hoge resolutie foto's van de collectie zijn opgeslagen op een Network Attached Storage (NAS), dit is een opslagmedium dat op het netwerk aangesloten is. De ICT-infrastructuur van het Drents Museum gaat in 2017-2018 veranderen. De digitale foto's van de objecten worden dan niet meer apart op een NAS opgeslagen maar op één centraal opslagsysteem samen met de overige bestanden van het museum. In dit nieuwe systeem zal rekening worden gehouden met de betrouwbaarheid van het opslagsysteem en zal er een goede back-up procedure gehanteerd worden. Ook zullen de digitale foto's van de objecten goed beveiligd worden, zodat deze niet per ongeluk verwijderd of gewijzigd kunnen worden.

